

A feladatokat írta:
Dr. Mari László, Budapest

Lektorálta:
Dr. Fülep Teofil, Miskolc

Kódszám:

.....

2020. február 22.

**Curie Környezetvédelmi Emlékverseny 2019/2020.
11-12. évfolyam
Területi döntő**

1. feladat Hibakutatás

10 pont

Puskás Ferenc világszerte elismert életműve hungarikum. Olvassa el a szöveget, és találja meg az öt hibát! A hibákat és a javításukat írja a szöveg alatti pontozott vonalra!

A Kispesti Atlétikai Club játékosaként lett először magyar válogatott. Csapatkapitánya volt hat éven át a magyar válogatottnak, az úgynevezett ezüstcsapatnak. Ezzel a csapattal nyert olimpiai ezüstérmét is. 1956 után szerződést kapott a világ akkori legjobb csapatától, az Atletico Madridtól. Később edzőként dolgozott a világ számos részén. Amikor hazatért Magyarországra, a magyar válogatott erőnléti edzője lett négy mérkőzés erejéig. 2016-ban halt meg, de ma is Magyarország szimbóluma példaképe sok fiatal futballistának.

Hiba

Javítás

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

2. feladat Hungarikum kvíz

15 pont

Karikázza be a helyes választ vagy válaszokat! Három feladatnál van több jó válaszlehetőség! Ha a jó válasz mellett rossz válasz is be van karikázva, akkor azért a feladatért nem jár pont.

1. Melyik italt nevezünk aqua vitae-nek?
 - A. Unikum
 - B. Pálinka
 - C. Egri bikavér
 - D. Fröccs

2. Mi a jellegzetes fűszere a Herz szaláminak?
 - A. kömény
 - B. szegfűszeg
 - C. fehér és szegfűbors
 - D. paprika és kardamon

3. Mikor épült az első kalocsai paprikamalom?
 - A. 1661
 - B. 1861
 - C. 1761
 - D. 1961

4. Mi az és milyen szerepe van a Botrytis cinereának?
 - A. Penészgomba, nemespenészt képez a Pick szalámin.
 - B. Baktérium, az unikum jellegzetes ízét adja az erjesztési folyamatok által.
 - C. A bors latin neve, a csabai kolbász jellegzetes ízét adja.
 - D. Penészgomba, aszúsodást idéz elő a szőlőszemekben.

5. Miben érlelik hagyományosan a tokaji bort?
 - A. Bükkfahordóban.
 - B. Fémtartályban.
 - C. Tölgyfahordóban.
 - D. Fenyőfahordóban.

6. Mi a paprika-hasítás?
 - A. Kézzel kivágják az erős részeket a paprikából.
 - B. A paprika palántázásánál barázdát húznak a talajba.
 - C. Felszeletelik a paprikát az őrlés előtt.
 - D. Kivágják a paprika sérült részeit.

7. Mi **nem** jellemző az akácmézre?
 - A. Izomlazító képességgel is rendelkezik, ami jó sportolásnál.
 - B. Magas gyümölcscukor-tartalma miatt hamar kikristályosodik.
 - C. Megfázásra is nagyon hatékony a fertőtlenítő hatása miatt.
 - D. Sok vitamin van benne.

8. Mi jellemző a makói hagymára, mint hungarikumra?
- A. A Magyarországon termesztett összes vöröshagyma hungarikumnak minősülhet, ha eléri a makói hagyma minőségét.
 - B. Főleg magról termesztik, kisebb mértékben dugványozással, 2 éves termesztési móddal.
 - C. Igen gazdag C-vitaminban, és jótékony hatással van a vérkoleszterinszintre.
 - D. Csongrád és Békés megye egymással határos területein termesztik.
9. Mi jellemző a karcagi birkapörköltre?
- A. A Kiskunság régi táplálkozásának jellegzetes terméke.
 - B. Öntöttvas lábosban kell elkészíteni.
 - C. Bele kell tenni a körmökön kívül az állat összes részét, a fejét is.
 - D. Fűszerezéséhez só, paprikát, borsot, fokhagymát, hagymát használnak.
10. A Kassai-féle lovasíjászat módszerére jellemző.
- A. Hátrafelé, 180 °-os szöget bezárva is célba találnak.
 - B. A vágató ló hátáról a ló sebességétől függően pontos lövést kell tudni leadni.
 - C. Életmód, sokkal több, mint sport.
 - D. Kassai-féle lovasíjászatból tanári diplomát lehet szerezni a Testnevelési Egyetemen.
11. Mi **nem** jellemző a Béres cseppre?
- A. Dr. Béres Józsefről kapta a nevét.
 - B. A készítmény 1972-ben született meg.
 - C. 2000-ben gyógyszerre minősítették.
 - D. 2013-tól hungarikum, és a Béres-csepp lett a második gyógyszer, amely felvételt nyert a hungarikumok közé az Ilcsi gyógyfüvek után.
12. Melyik nem Gundel-recept?
- A. Fogas Gundel módra.
 - B. Gundel palacsinta.
 - C. Borjúborda Gundel módra.
 - D. Pástétommal töltött tök Gundel módra.
13. Melyik hangszer került be 2019-ben a Magyar Értéktárba?
- A. Cimbalom.
 - B. Tárogató.
 - C. Furugla (hosszú furulya)
 - D. Doromb.
14. A halasi csipke:
- A. A XX. század elején találta fel egy rajztanár, Dékányi Árpád.
 - B. 100 % kézimunka.
 - C. Mindig pamutcérnával készítik.
 - D. II. János Pál pápa koronázási palástot kapott halasi csipkéből

15. Melyik sorban/sorokban olvasható az operettre vonatkozó szavak között kakukktójás?

- A. Kálmán Imre, Lehár Ferenc, Huszka Jenő.
- B. Szubrett, bonviván, primadonna.
- C. Népszínház, Király színház, Fővárosi Operettszínház.
- D. Csárdás királynő, Figaró házassága, A víg özvegy, Mágán Miska.

3. feladat Kultúrtörténeti helykereső

5 pont

Írja a megfelelő betűjelet a feladat végén található táblázat megfelelő cellájába!

- A. Visegrádi-hegység
- B. Börzsöny
- C. Pilis
- D. Egyik sem

1. Téry-emlékmű
2. Erdei kisvasút
3. Ipolytarnóc
4. Salamon-torony, Fellegvár
5. Klastrompusztai pálos kolostor
6. Szalajka-völgy, Fátyol-vízesés
7. Nógrád vára
8. Dömösi prépostság temploma
9. Drégelyvár
10. Egy településen gótikus Bányásztemplom, vízimalom, Szent István-templom, tájház.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

4. feladat Szövegkiegészítés

20 pont

E feladatban a szöveget kell kiegészíteni a számokkal jelzett helyen. A szöveg alatti pontozott vonalra írja a számokhoz tartozó megoldást!

A Duna-Ipoly Nemzeti Park magterületét a Pilis, Börzsöny, (1.), (2.) alkotja. A(z) (3.) ... felépülő Szent Mihály-hegynél éles kanyart vesz a Duna. A nemzeti park élőhelyei rendkívül változatosak, számos növényfaj itt éri el elterjedésének határát, a pirosló hunyor innen (4.) nem fordul elő. A Pilis hegyoldalain sok helyütt előbukkan a hegység két alapköze a (5.) és a (6.) Alapköze jól (7.), ezért a hegységben több mint 300 barlang található. A Pilisszántói kőfülkéből még kőkorszaki vadászeszközök és (8.) csontok is előkerültek. A Pilis növénytársulása a melegkedvelő (9.) erdő. A sziklás hegyoldalakon nő a Pilis két endemikus növénye, a magyar gurgolya és a (10.) A Börzsöny formakincse már csak kevésbé őrződött meg a lepusztulásuk miatt, de még kivehető az ősvulkán egykori (11.) A hegység északi oldalán jó néhány (12.) reliktum növényfaj is fennmaradhatott, ilyen pl. az osztrák hérics. A hűvös völgyekben találkozhatunk az egyik nemzeti park címerállatával is, a (13.) A Börzsönnyel szemben, a Duna jobb partján emelkedő hegység jellegzetes sziklaképződményei a (14.) ... -kövek és a (15.) -szikla. A hegység egykori kitörésközpontja, a hegység legmagasabb csúcsa a (16.) Az idősebb bükkösök lakója a nemzeti park címerállata, a (17.) A hegység forrásokban (18.) A (19.) -szakadék, Holdvilág-árok vízeseéssel tagolt, szűk patakvölgyek. A Duna által körül ölelt sziget belsejében, a Kiskunsághoz hasonló élőhelyén a (20.) gyepekben él pl. a kései szegfű, a fekete kökörcsin és a szártalan csüdfű.

1.	2.	3.
4.	5.	6.
7.	8.	9.
10.	11.	12.
13.	14.	15.
16.	17.	18.
19.	20.	

Kísérlet

Szükséges anyagok: citromlé, Lugol-oldat, keményítő-oldat

Szükséges eszközök: 2 db kémcső, kémcsőállvány, cseppentő

Kísérlet menete

A kémcsőállványon lévő számozott kémcsőbe cseppentsen pár csepp Lugol-oldatot! Mindkét kémcső tartalmaz keményítő-oldatot. Figyelje meg a változást!

Tapasztalat leírása:

1. kémcsőben tapasztalható változás:

.....
.....

2. kémcsőben tapasztalható változás:

.....
.....

Magyarázat leírása:

1. kémcső:

.....
.....

2. kémcső:

.....
.....

Milyen változást tapasztalt volna, ha a citromlevet előzetesen felforralja, és úgy kellett volna a kísérletet elvégeznie?

Változás:

.....
.....

Magyarázat:

.....
.....
.....

6 pont